

УДК 657.4

О.Б. Врублевська

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

O.B. Vrublevska

RESEARCH OF ESSENCE OF FINANCIAL RESULTS

Дослідження економічної сутності фінансових результатів бере початок ще з XVII ст. та продовжується сьогодні. При цьому теорія прибутку характеризується економістами як одна з найбільш складних. Впродовж багатьох десятиліть економіки-класики досліджували сутність поняття “прибуток” та обґрунтовували різні концепції його формування. Так, одні автори розуміють прибуток як заробітну плату, відсоток та ренту, інші ж вважають, що прибуток – це відсоток на капітал. В марксистській літературі під прибутком розуміють як перетворену форму додаткової вартості, створену найманою працею. В США та інших країнах з розвинутою ринковою економікою основною концепцією є концепція, згідно якої прибуток – це винагорода за підприємницькі здібності. При цьому, на думку більшості авторів, головним джерелом прибутку є капітал.

Сучасні дослідники в галузі економіки трактують прибуток більшою мірою як перевищення доходів над витратами. Так, С.Ф. Покропивний, Л.І. Шваб та Н.М. Бондар під прибутком розуміють частину виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу й комерційну діяльність підприємства. О.О. Гетьман та В.М. Шаповал вважають, що прибуток є різницею між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, робіт, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції. С.В. Мочерний розглядає прибуток як головну мету діяльності капіталістичного підприємства, що реалізується у процесі виробництва та реалізації товарів і послуг з використанням найманої праці, діяльності самих підприємців і виражає певну сукупність відносин економічної власності при здійсненні названих видів діяльності і праці; або ж прибуток – це похідна форма додаткової вартості, яка є різницею між ціною продажу товару і витратами капіталу на її виробництво. Сучасні українські вчені у галузі бухгалтерського обліку, такі як Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, Н.М. Ткаченко розглядають прибуток відповідно до національного П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, а саме: прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати. О.В. Лишиленко та В.Г. Швець прибуток трактують як джерело господарських засобів і відповідних резервів, збільшення капіталу в результаті діяльності та фінансовий результат. М.В. Кужельний та В.Г. Лінник розуміють прибуток як частину чистого доходу та джерело власних коштів підприємства. За національними стандартами в Україні передбачено формування фінансових результатів (визначення прибутку або збитку) за двома системами залежно від побудови фінансового обліку. Перша система побудована за англосаксонським принципом і передбачає зіставлення доходів із витратами, класифікованими за їх функціями (як складових собівартості товарної продукції), та вартістю розподілу адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. За другою системою фінансовий результат визначають як різницю між доходами підприємства та витратами, які акумулюються у Звіті про фінансові результати згідно з їх характером (за елементами), а не перерозподіляють серед різноманітних функцій підприємства.